

ROSTISLAV NOVÁK

NEJKRÁSNEJŠÍ ROZHLEDNY ČR

A JEJICH
PŘÍBĚHY

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.

Rostislav Novák

Nejkrásnější rozhledny ČR a jejich příběhy

Vydala Grada Publishing, a.s.

U Průhonu 22, Praha 7

obchod@grada.cz, www.grada.cz

tel.: +420 234 264 401, fax: +420 234 264 400

jako svou 7192. publikaci

Odpovědná redaktorka Alice Zavadilová

Sazba a grafická úprava Jakub Karman, Art007

Počet stran 152

První vydání, Praha 2019

Vytiskly FINIDR

© Grada Publishing, a.s., 2019

Cover Design © Grada Publishing, a.s., 2019

Názvy produktů, firem apod. použité v knize mohou být ochrannými známkami nebo registrovanými ochrannými známkami příslušných vlastníků.

ISBN 978-80-271-2760-3 (ePub)

ISBN 978-80-271-2759-7 (pdf)

ISBN 978-80-247-4020-1 (print)

ROSTISLAV NOVÁK

NEJKRÁSNEJŠÍ ROZHLEDNY ČR

A JEJICH
PŘÍBĚHY

GRADA

Informace použité v publikaci byly získány z webových stránek obcí, na jejichž katastru rozhledny stojí, z webových stránek místních akčních skupin, které se o stavbu rozhleden zasadily, i z webových stránek konkrétních rozhleden, pokud je mají: www.rozhledny.webzdarma.cz.

Další informace byly získány z regionálních deníků, při autorově účasti na slavnostním otevření rozhleden a z osobní korespondence s některými projektanty, vlastníky a správci. Jen pro zajímavost uvádím, že jsem za jeden den veřejnými dopravními prostředky stihl dopolední slavnostní otevření Jurkovičovy rozhledny v Rožnově pod Radhoštěm a odpolední, rovněž slavnostní, otevření bezbariérové rozhledny v Oslavanech.

Další použitá literatura:

David, P. – Soukup, V.: Velká turistická encyklopedie. Praha: Knižní klub, 2009.

Fábera, J. – Holubářová, H.: Nové rozhledny ČR: Více než 101 staveb. Praha: Grada, 2015.

Štěkl, J.: Rájem rozhlednovým na kole, pěšky, vlakem i lanovkou. Plzeň: Cykloknihy, 2009.

Turistické prospekty získané v turistických informačních centrech.

ROSTISLAV NOVÁK

NEJKRÁSNEJŠÍ ROZHLEDNY ČR

A JEJICH
PŘÍBĚHY

Úvod

Vážení turisté a milovníci dalekých rozhledů,

dovoluji si vás upozornit, že tato publikace o nejkrásnějších rozhlednách s příběhem není a nemá být encyklopedií všech rozhleden, vyhlídkových míst, vyhlídkových věží a jiných objektů, které člověku umožní povznést se nad zemskou tíží a shlédnout z ptačí perspektivy na naši krásnou zem.

Možná vás napadne, že území naší republiky není v této publikaci pokryto rovnoměrně. A máte pravdu. Když nastal rozhlednový boom, snažil jsem se podchytit hlavně nově vzniklé rozhledny, které byly z mého pohledu zajímavé konstrukcí, příběhem, historií, lidmi či dobrou dostupností.

Coby Třebíčán jsem sledoval zejména otevírání nových rozhleden na Moravě, zavítal jsem však i na mnohé rozhledny v Čechách. Během jediného dne jsem navštívil dokonce dvě dosti vzdálené

stavby – Jurkovičovu rozhlednu u Rožnova pod Radhoštěm, kterou považuji za absolutně nejkrásnější, a bezbariérovou rozhlednu Kukla u Oslavan –, neboť se otevíraly ve stejný den.

Po sametové revoluci nastalo doslova rozhlednové tsunami, podpořené všemi možnými dotačními tituly tuzemskými i evropskými. Osobně si však nejvíce vážím rozhleden, které byly vybudovány za peníze soukromých osob či ze sbírek k tomu určených. Těch je sice minimum, ale jsem rád, že vůbec jsou.

Dnes, po mnohaletém úsilí, vám konečně mohu popřát, abyste na svých výletech za rozhlednami měli vždy krásné počasí s dalekými výhledy a abyste se domů vrátili ve zdraví!

Rostislav Novák

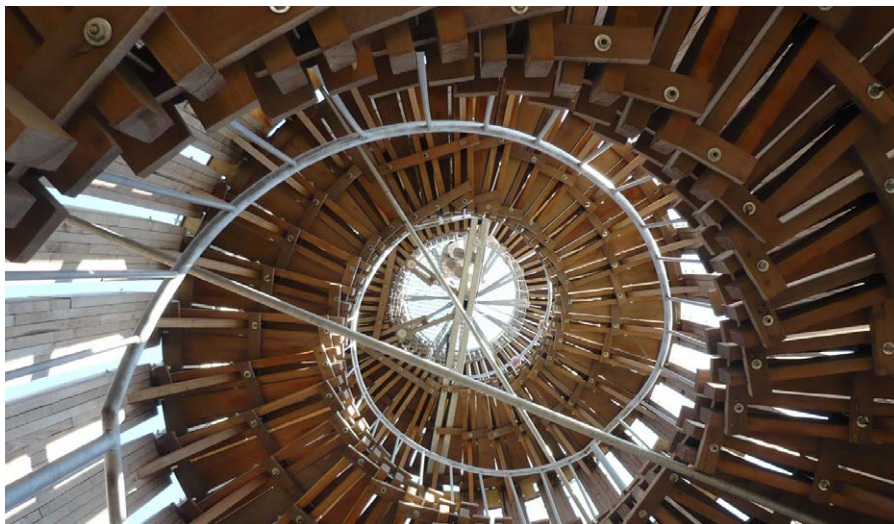
1 Akátová věž na Výhonu u Židlochovic

Na jednom ze dvou nejvyšších vrcholů kopce Výhon ve výšce 335 nad mořem, který představuje nejvyšší bod Dyjsko-svrateckého úvalu vytvářeného řekami Svratkou a Litavou v Jihomoravském kraji, vznikla v roce 2009 za pouhých šest měsíců vyhlídková věž, pojmenovaná podle použitého stavebního materiálu – Akátová. Dlouhá nebyla ani doba, která uplynula od nápadu zatraktivnit nad Židlochovicemi krajinu Výhonu, jež byla v roce 2002 vyhlášena přírodním parkem. Výhon představuje jedinečnou malebnou mozaiku sadů, zahrad, vinic, lesíků, travnatých lad a extenzivně obhospodařované kulturní krajiny. Pěstování vinné révy je v těchto místech zmiňováno již v roce 1340 a Židlochovice i obec Blučina mají hrozen révy ve svém znaku.

Město Židlochovice vyslyšelo návrhy turistů, že by se na Výhonu mohla – a také měla – postavit rozhledna. V roce 2006 vyhlásilo veřejnou soutěž na vypracování projektu, která měla velký úspěch, neboť do ní přišlo celkem 15 návrhů od 6 projektantů či projekčních kanceláří. Nejvíce zaujal projekt brněnského architekta Ing. Pavla Jury, který navrhl mimo jiné i rozhlednu Pekelnák u Třebíče. Jeho projekt byl také oceněn titulem nejlepší investice roku 2009 – **TOPINVEST 2009**, což je ocenění, které každý rok vyhlašují Ministerstvo průmyslu

a obchodu ČR, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR a Svaz podnikatelů ve stavebnictví v ČR. Projekt byl financován z regionálního operačního programu NUTS 2 Jihovýchod – z **fondu Evropské unie (92,5%)** a z **rozpočtu města**

Židlochovice (7,5 %). Dodavatelem stavby byla společnost Haal, s. r. o., Brno.

Konstrukce věže rozhledny je velice originální a zatím u nás nemá obdobu. Je tvořena třiceti nosníky z profilované oceli, uspořádanými do kruhu o průměru 3,7 m, které jsou zapuštěny do železobetonových patek. Na sobě nese točité schodiště a opláštění z dřevěných trámů, které se směrem vzhůru zužují, a postupně tak odkrývají výhled do krajiny. Ty mají ještě jedno poslání – jejich horní plocha je pokryta nerezovými deskami s popisem viditelných cílů. Nezastřešená vyhlídková plošina, k níž vede celkem 76 schodů betonových, dřevěných i kovových, se nachází ve výšce 14,5 metru od země a je odtud až nečekaně fantastický kruhový výhled na všechny obce a městečka na jih od Brna, brněnské dominanty Špilberk, Petrov a Babí lom, Pálavu, Dražanskou vrchovinu, Pracký kopec s Mohylou míru a za mimořádně příznivých okolností jsou vidět i Bílé Karpaty.

Každého turistu jistě potěší, že rozhledna, která byla slavnostně otevřena 1. srpna 2009, je přístupná celodenně i celoročně a navíc zdarma. Výjimkou je pouze bouřkové počasí, i když její hromosvod sahá do výšky 17,7 m. K rozhledně se dostanete pouze pěšky! Například ze Židlochovic k ní vede naučná stezka vybavená turistickým mobiliářem a informačními tabulemi, jež zhotovil pan Josef Zahradník z Ivančic. Turista využívající železniční spoj může vystoupit v Hrušovanech, odkud je to asi 4,5 km. Pokud přijedete po dálnici D1, použijte sjezd č. 11 vedoucí přes Blučinu.

Lokalitu najdete na turistické mapě č. 87 (Klub českých turistů) – Okolí Brna, Slavkovské bojiště a Žďanický les – v sektoru B1.

GPS: 49°2'30.593"N, 16°38'20.565"E

2 Alexandrova rozhledna – zachráněná pro televizní vysílání

V sobotu 16. května 2009 byla za velkého zájmu veřejnosti slavnostně otevřena Alexandrova rozhledna nad Adamovem v Moravském krasu. Od 60. let 19. století stával na vrcholu Špičák v nadmořské výšce 496 m dřevěný vyhlídkový pavilon, vybudovaný dle návrhu krajského hejtmana hraběte Braidy. V roce 1887 brněnská sekce ÖTC – Rakouského turistického centra iniciovala zhotovení projektu a založení sbírky na novou

stavbu. Zděnou věž podle projektu architekta Oscara Mratscheka postavila firma stavitele Martina Fleischhackera za 15 000 zlatých. Měla dřevěný vyhlídkový ochoz a s korouhvičkou na plechové jehlancové střeše dosahovala výšky 15 m. Historické fotografie jsou na informační tabuli pod rozhlednou. Při slavnostním otevření dne 4. září 1887 byla pojmenována na počest císařského rady Alexandra Suchanka, který se o její postavení nejvíce zasloužil. V pozdějších letech měla rozhledna namále. Značně utrpěla v obou světových válkách. V té druhé byla stržena nejen střeška, ale i dřevěný ochoz, údajně proto, že by mohlo dojít k odhalení a bombardování vojenské výrobny v Adamovských strojárnách.

Kdo ví, jak by to s ní dopadlo, kdyby nedošlo v šedesátých letech minulého století k rozvoji televizního vysílání. Obyvatelé Adamova ležícího v údolí řeky Svitavy zastíněném před televizním signálem toužili rovněž po sledování českých seriálů, a tak ji v roce 1963 v akci Z upravili pro instalaci vykrývacího vysílače. Pro turisty byl zbudován železný ochoz, na který se lezlo po vnějším železném žebříku. Z bezpečnostních důvodů však byl později odstraněn, neboť byl v havarijním stavu. Kvůli některým

majetkovým nejasnostem nemohla radnice v Adamově do nemovitosti investovat dříve, než se sporné věci vyjasnily. V roce 2008 se podařilo vyřešit nejen majetkové záležitosti, ale také sehnat potřebné finance na rekonstrukci věže, na kterou, mimo několika dalších firem, přispěla i Evropská unie. Díky tomu mohla být dokonce zvýšena o tři metry, takže vyhlídkový ochoz je nyní 14 m nad zemí. Venkovní chromované zábradlí a pozinkované venkovní i vnitřní schody jsou zárukou, že další havarijní stav jen tak nenastane.

Díky tomu, že byly odstraněny některé stromy přesahující její výšku, je z vyhlídkové plošiny, na kterou vede 75 schodů, opravdu překrásný rozhled na tři světové strany. Adamov, Bílovice i Brno jižním směrem jako na dlani, v dáli Pálava, západním směrem Hořice, Vyškůvka, Vysočina, Chlum či zámek Letovice. Směrem východním spatříme Ochoz u Brna

a v dále při dobré viditelnosti Ždánický les a Chřiby. Dvakrát až třikrát do roka za výjimečné viditelnosti se na jihozápadním obzoru třeptí sněhové čepičky alpských pohoří. Rozhledna je zatím volně přístupná.

Jeden z přístupů vede po zelené turistické značce z Adamova, který je vhodný pro pěší turisty. Vzdálenost je asi 2,5 km. Cyklisté se k ní mohou snadno dostat z Babic nad Svitavou rovněž po zelené TZ po lesní silničce z uválcovaného kačírku, z níž asi po 2 km vede krátká, přibližně 100 m dlouhá vyznačená odbočka vlevo.

Lokalita se nachází na turistické mapě č. 86 – Okolí Brna, Moravský kras; sektor D1.

GPS: 49°17'52.377"N, 16°40'21.757"E

3 Andrlův chlum – rozhledna s originálním schodištěm

Vhodné místo pro výstavbu dřevěné rozhledny na výrazném vrchu zvedajícím se jihozápadně od Ústí nad Orlicí do výše 559,3 m n. m. si členové orlickoústeckého okrašlovacího spolku vytipovali již počátkem minulého století. V roce 1905 uspořádali sbírku, vybrali návrh stavitele Josefa Henycha, ten ji ještě téhož roku postavil a na podzim byla otevřena pro veřejnost. Jak jednoduché, že? Bohužel, snad za to může nešťastná třináctka, že před otevřením 13. sezony dne 7. dubna 1918 z neobjasněných příčin rozhledna vyhořela. Byla totiž celá dřevěná. I když byla vysoká pouhých 30 metrů, poskytovala dostatečný rozhled po širokém i vzdáleném okolí, neboť jej neomezovaly vzrostlé stromy.

I druhá rozhledna, postavená v roce 1943 Klubem českých turistů, byla dřevěná. Do roku 1954 sloužila zároveň jako trigonometrický bod. Její výstavbě předcházela stavba turistické chaty, která se dříve nazývala Janderova, zřejmě podle prvního nájemce. Pak tu byla postavena retranslační stanice, která jako technicky zastaralá ustoupila výstavbě rozhledny třetí, tentokrát ocelové.

Konstrukce, kterou navrhl Ing. Vladimír Janata, CSc., ze společnosti EXCON, a. s., předběhla dobu jedinělym schodištěm.

To má celkem 366 schodů, ale na vyhlídkovou plošinu do výšky 34,6 m jich vede „pouze“ 183. Jak je to možné? Schodiště totiž tvoří dvě šroubovice – jednou se vystupuje nahoru a druhou se sestupuje dolů. Projektant se asi inspiroval starší rozhlednou v Praze na Petříně. Návštěvníci stoupající vzhůru se tak nemíjejí s těmi, kteří již scházejí dolů.

Rozhled z vyhlídkové plošiny je vskutku nevšední. Pro lepší orientaci si můžete před vstupem zakoupit pohlednici s rozhledovým panoramatem, a pokud nemáte vlastní dalekohled, můžete si jej zde vypůjčit. Oboje využijete na sto procent. Jedinečný kruhový rozhled vám za příznivého počasí umožní zahlédnout až 100 km vzdálenou Sněžku, celý hřeben Orlických hor se severně vyčnívajícím nejvyšším vrcholem Velká Deštná (1 115 m), nově postavenou rozhlednu na Anenském vrchu, Králický Sněžník, věž na Buchtově kopci za Litomyšlí, Kunětickou horu mezi Chvaletickým a Opatovickým komínem a řadu dalších, méně významných kopců a obcí. Jako na dlani se pod úpatím hory rozkládá město Ústí nad Orlicí, které spolu se dvěma mobilními operátory, Policií ČR a okresní HZS výstavbu této skvělé rozhledny podpořilo morálně a hlavně finančně.

Pokud vám pěší chůze činí potíže, můžete vyjet po silnici až k rozhledně, kde je nejen parkoviště, ale také chata Hvězda, nabízející občerstvení a ubytování. Patří k dobrému tónu, že se tu sjíždějí vlastníci automobilů a motocyklů známých značek. Z příjezdové komunikace vedoucí po třídě Moravská odbočíte na Lázeňskou (je třeba sledovat hnědé ukazatele s bílým nápisem „rozhledna Andrlův chlum“). Zblouditi nemožno. Pěší turisté se mohou vydat od rozcestí „Na Ostrově“ buď po zelené TZ podél kalvárie se 14 zastaveními, nebo po modré TZ. Na ty druhé čeká odpočívadlo „U Čertička“ pojmenované podle zastavení, které připomíná svádění Pána Ježíše na poušti ďáblem. Z ní odbočí na silnici ke křížové cestě, kde narazí na zelenou TZ. Zpátky mohou pokračovat po zelené TZ až k posezení „U Zabitého“ a odtud se kolem Poustevníkovy studánky a kaple sv. Jana Křtitele vrátí do města.

Rozhlednu na Andrlově chlumu najdete na turistické mapě č. 49 – Českomoravské mezihoří – Českotřebovsko.

GPS: 49°57'36.681"N, 16°22'26.056"E

Otevírací doba:
celoročně pátek a sobota 10–22 hodin;
středa, čtvrtek a neděle 10–21 hodin.
Klíč vám půjčí na chatě Hvězda.

Kontakt:
andrluv.chlum@seznam.cz,
tel. 465 525 270.

4 Anička – rozhledna jako cíl křížové cesty s meditací

Soukromá, ale volně přístupná rozhlednička byla symbolicky slavnostně otevřena v neděli dne 11. září 2011 jako vzpomínka na tragickou událost, která se stala o 10 let dříve v USA. Byla pojmenována po vnučce majitele pana Petra Vyrstřčila, dceři jeho syna Michala. Autorem i realizátorem díla je Pavel Navrkal ml. z Mikulovic u Třebíče. Vede k ní neobvyklá křížová cesta se 14 zastaveními zakomponovanými mezi letitými větvemi pomalu odumírajícího ovocného sadu, který nebyl dlouhých 60 let ošetřován. Okolí rozhledny je lemováno dřevěnými sochami zhotovenými při Jiřickém dřevorezání. Najdete ji v Jiřicích u Moravských Budějovic v okrese Třebíč, v kraji Vysočina. Majitel zemědělské usedlosti zpřístupnil pro veřejnost nejen tuto kalvárii, ale i stálou galerii známé malířky Bedřišky Krejčí, tvořící pod pseudonymem Znojemská. Slavnostní mši tehdy sloužil kněz až ze Spojených států amerických – Mons. Sup. Jedinečnost křížové cesty spočívá v tom, že nestoupá do kopce, ale vede po rovině. Na konci cesty čeká poutníka nově postavená dřevěná rozhledna s vyhlídkovou plošinou vysokou 8 m v nadmořské výšce 394 m. Kolem centrálního masivního sloupu vyrobeného ze smrkového dřeva se otáčí poměrně široké schodiště

